KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 21.6.2006
KOM(2006) 325 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

dotyczący wdrożenia dyrektywy 1998/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom

PRZEDMOWA

Celem niniejszego komunikatu jest zbadanie, w jaki sposób państwa członkowskie wdrożyły dyrektywę 1998/6/WE w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom. Badanie ogranicza się do tych zagadnień, w których oczekuje się konsultacji ze społeczeństwem. Wzywa się wszystkie zainteresowane strony do przekazywania Komisji Europejskiej odpowiedzi do dnia 1 września 2006 r. Prosimy o nadsyłanie uwag (z dopiskiem „Pierwsza konsultacja dotycząca dyrektywy w sprawie podawania cen") na adres:

European Commission

Directorate-General for Health and Consumer Protection

Rue de la Loi 200,

B-1049 Brussels

Belgium,

bądź na adres e-mail: SANCO-B2@ec.europa.eu

Uwagi i komentarze zostaną udostępnione publicznie na stronie internetowej Komisji Europejskiej, chyba że wysyłający wyraźnie zwróci się o ich nieudostępnianie. Po zakończeniu okresu konsultacji Komisja oceni potrzebę zorganizowania publicznej debaty w celu dalszego przedyskutowania zagadnień przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu.

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

dotyczący wdrożenia dyrektywy 1998/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 4
2. Główne Przepisy Dyrektywy 4
3. Możliwości Regulacyjne 6
3.1. Wymóg ogólny i jego ograniczenia 6
3.2. Cena jednostkowa: przypadki wyłączenia 6
3.3. Cena jednostkowa: wykazy pozytywne 7
4. Wymogi Dotyczące Zamieszczania Informacji O Cenie 8
5. Reklama 9
6. Małe Przedsiębiorstwa Handlu Detalicznego 9
7. Wnioski 11

Załącznik - PYTANIA DO KONSULTACJI 13

1. WPROWADZENIE

Wszystkie państwa członkowskie przyjęły krajowe akty prawne transponujące dyrektywę 98/6/WE w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom. W ramach niniejszego dokumentu Komisja przedstawia sprawozdanie w sprawie stosowania wspomnianej dyrektywy, zgodnie z przepisami art. 12 dyrektywy.

Komisja nie uważa jednak za stosowne przedstawianie na tym etapie wniosku zgodnie z art. 12 dyrektywy. W rzeczywistości Komisja nie dysponuje dowodami na to, że rozbieżności występujące obecnie pomiędzy krajowymi aktami prawnymi dotyczącymi podawania cen produktów powodują powstanie na rynku wewnętrznym istotnych barier, które wymagałyby interwencji regulacyjnej. Decyzje w tej kwestii zostaną podjęte w ramach procedury konsultacji.

Zgodnie z dyrektywą, wniosek dotyczący podawania cen produktów powinien w szczególności uwzględnić doświadczenia zdobyte w świetle stosowania niniejszej dyrektywy przez małe przedsiębiorstwa handlu detalicznego, między innymi w zakresie rozwoju technologicznego oraz wprowadzenia jednolitej waluty (motyw 14). W celu zdobycia solidnych podstaw wiedzy niezbędnej do działania oraz przestrzegając zasad lepszego stanowienia prawa Komisja przeprowadziła przed rozszerzeniem Unii Europejskiej badanie, które obejmowało 15 ówczesnych państw członkowskich. Celem badania była ocena faktycznego wpływu przepisów artykułu 6 i ich wdrożenia w odniesieniu do małych przedsiębiorstw handlu detalicznego, funkcjonowanie rynku wewnętrznego oraz ogólny poziom ochrony konsumenta[1]. Badanie to w użyteczny sposób uwypukliło różne aspekty stanowiące temat konsultacji w sprawie omawianej dyrektywy.

Komisja zamierza skonsultować się z zainteresowanymi stronami na temat wpływu dyrektywy na rynek wewnętrzny i ogólny poziom ochrony konsumentów. W Załączniku wymieniono niektóre z kwestii, jakie należy poruszyć w ramach procedury przeglądu. Na podstawie rezultatów procedury konsultacji oraz w świetle wyników trwającego przeglądu acquis communautaire w zakresie ochrony konsumentów Komisja rozważy potrzebę podjęcia dalszych inicjatyw prawodawczych w zakresie wymogu podawania cen produktów. Przegląd dyrektywy w sprawie podawania cen produktów odbywa się zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa, jakimi kieruje się Komisja w ramach upraszczania otoczenia prawnego.

2. GŁÓWNE PRZEPISY DYREKTYWY

Głównym celem przedmiotowej dyrektywy jest zagwarantowanie, że cena sprzedaży oraz cena jednostki miary (cena jednostkowa) są podawane w przypadku wszystkich produktów oferowanych konsumentom przez podmioty gospodarcze w celu lepszego przekazywania informacji konsumentom oraz ułatwienia porównywania cen. Cena sprzedaży musi być jednoznaczna, łatwo dostrzegalna i czytelna (art. 4).

Zakres zastosowania przedmiotowej dyrektywy ogranicza się do produktów. Pomimo że dyrektywa nie podaje definicji „produktów", termin ten można interpretować przy

[1] „„Ocena dyrektywy 98/6/WE w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom"; badanie zrealizowane przez EIM Business & Policy Research.

uwzględnieniu innych przepisów wspólnotowego dorobku prawnego[2] jako obejmujący wszystkie rzeczy ruchome. Dlatego dyrektywa ta nie stosuje się do usług[3].

Wymóg podawania ceny sprzedaży i ceny jednostkowej w przypadku wszystkich produktów oferowanych konsumentom przez podmioty gospodarcze ma zastosowanie ogólne. Jednak art. 3 ust. 2 dyrektywy zezwala państwom członkowskim odstąpić od narzucenia wspomnianego wymogu ogólnego w odniesieniu do produktów dostarczanych w trakcie świadczenia usługi oraz w przypadku sprzedaży z licytacji oraz sprzedaży dzieł sztuki i antyków. Państwa członkowskie mogą zadecydować, że w takich przypadkach nie ma wymogu podawania ceny sprzedaży ani ceny jednostkowej.

Art. 3 ust. 3 dyrektywy stanowi, że cena sprzedaży nie musi być podawana w odniesieniu do produktów sprzedawanych luzem, tj. produktów, które nie są zapakowane i które są ważone lub odmierzane w obecności konsumenta. Jako że nie jest możliwe ustalenie ceny sprzedaży tych produktów zanim konsument określi, jaką ilość danego towaru zamierza kupić, wymagane jest podawanie jedynie ceny jednostkowej.

Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 1 dyrektywy, nie wymaga się podawania ceny jednostkowej, jeżeli cena ta jest identyczna z ceną sprzedaży (np. w przypadku, kiedy ilość opakowanego produktu jest równa jednostce miary). Ponadto art. 5 stanowi, że państwa członkowskie mogą odstąpić od wymogu podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do produktów, w przypadku których takie wskazanie nie byłoby przydatne z uwagi na charakter lub przeznaczenie produktu lub mogłoby wprowadzić konsumenta w błąd.

Istnieje również możliwość tymczasowego odstąpienia przez państwa członkowskie od wymogu podawania ceny jednostkowej w przypadku, gdyby obowiązek podawania ceny jednostkowej stanowił zbyt duże obciążenie dla niektórych małych przedsiębiorstw handlu detalicznego z powodu liczby sprzedawanych produktów, powierzchni sprzedaży, charakteru miejsca sprzedaży, szczególnych warunków sprzedaży w przypadku gdy produkt nie jest bezpośrednio dostępny dla konsumenta lub niektórych innych form przedsiębiorczości, takich jak niektóre rodzaje handlu domokrążnego (art. 6 dyrektywy). Odstępstwo to nie stosuje się do cen jednostkowych produktów sprzedawanych luzem przez wymienione podmioty gospodarcze.

Dyrektywa stanowi również, że państwa członkowskie mogą ograniczyć maksymalną liczbę podawanych informacji cenowych (art. 4), aby zapewnić przejrzystość systemu w trakcie wprowadzania euro (motyw 13).

Art. 10 dyrektywy zawiera klauzulę minimalnej harmonizacji, zgodnie z którą przepisy dyrektywy nie stanowią przeszkody dla państw członkowskich w przyjmowaniu lub utrzymywaniu w mocy przepisów, które są korzystniejsze pod względem przekazywania informacji konsumentom i porównywania cen, bez uszczerbku dla ich zobowiązań wynikających z Traktatu.

---

[2] Np. art. 2 dyrektywy 85/374/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe.

[3] Przepisy transponujące dyrektywę w niektórych państwach członkowskich stosują się jednak również do usług: tak jest w przypadku Belgii, Niemiec, Luksemburga, Portugalii, Republiki Czeskiej, Estonii, Węgier, Łotwy, Litwy, Polski, Słowacji i Słowenii.

3. MOŻLIWOŚCI REGULACYJNE

3.1. Wymóg ogólny i jego ograniczenia

Wymóg ogólny podawania cen sprzedaży i cen jednostkowych może znacznie poprawić zdolność konsumentów do oceny i porównywania cen oraz do podejmowania wyborów o zakupie na podstawie prostych porównań, co przyczyni się do zwiększenia konkurencji pomiędzy przedsiębiorstwami i produktami. Jednak w przypadku niektórych kategorii produktów podanie ceny sprzedaży i cen jednostkowych może się okazać niemożliwe lub nieprzydatne, ponieważ cena tych produktów może zostać ustalona jedynie w drodze procesu negocjacyjnego lub ponieważ nie jest możliwe proste porównanie tych produktów z innymi towarami tego samego rodzaju. Z uwagi na powyższe dyrektywa zezwala państwom członkowskim na niestosowanie wymogu ogólnego określonego w art. 3 ust. 1 w odniesieniu do produktów dostarczanych w trakcie świadczenia usługi (np. cena szamponu zużywanego przez fryzjera), sprzedaży w ramach licytacji oraz sprzedaży dzieł sztuki i antyków.

Jedynie Francja i Finlandia nie skorzystały z możliwości wyłączenia tych produktów z wymogu ogólnego dotyczącego podawania ceny sprzedaży i ceny jednostkowej. W Szwecji ustawowe wyłączenie ogranicza się do produktów sprzedawanych na licytacji lub w ramach podobnych procedur. Na Węgrzech produkty sprzedawane na licytacji są wyłączone z obowiązku podawania ceny sprzedaży i ceny jednostkowej jedynie wówczas, gdy cena wywoławcza na licytacji została określona w ogłoszeniu o licytacji. Belgia wyłącza z omawianego wymogu produkty dostarczane w trakcie świadczenia usług oraz produkty sprzedawane w ramach procedur zamówień publicznych. Polskie ustawodawstwo stanowi, że cena produktów może zostać zawarta w cenie usługi: oznacza to, że nie istnieje obowiązek podawania osobno ceny sprzedaży i ceny jednostkowej produktów dostarczanych w trakcie świadczenia usługi. W Luksemburgu wyłączenie dzieł sztuki i antyków z zakresu produktów objętych omawianym wymogiem jest możliwe jedynie w przypadku, kiedy produkty te zostały opatrzone jasnym oznaczeniem pozwalającym na zidentyfikowanie tych towarów na cenniku, który musi być wystawiony w sklepie i dostępny dla konsumentów. Pozostałe państwa członkowskie wykorzystały w pełni omawiane odstępstwo.

3.2. Cena jednostkowa: przypadki wyłączenia

Dyrektywa uznaje fakt, iż w odniesieniu do określonych produktów podanie ceny jednostkowej nie jest przydatne lub może wprowadzać konsumenta w błąd, na przykład wtedy, kiedy podanie ilości nie jest istotne dla celów porównywania cen lub kiedy różne produkty są sprzedawane w takim samym opakowaniu (motyw 10). Z tego względu przepisy art. 5 ust. 1 zezwalają państwom członkowskim na zaniechanie obowiązku podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do tych produktów.

Wszystkie państwa członkowskie wyłączyły pewne produkty z obowiązku podawania ceny jednostkowej. Większość państw członkowskich określiła kategorie produktów, względem których nie ma obowiązku podawania ceny jednostkowej. W ustawodawstwie szwedzkim nie podaje się wykazu produktów wyłączonych z omawianego obowiązku, natomiast prawo stanowi, że nie jest konieczne podawanie ceny jednostkowej w przypadku, kiedy z uwagi na charakter produktu można założyć, że taka informacja nie będzie przydatna lub mogłaby wprowadzić konsumenta w błąd. W prawie maltańskim i polskim również nie podaje się wykazu kategorii produktów wyłączonych z omawianego obowiązku, natomiast właściwe organy mają prawo uchylić ogólny wymóg co do podawania ceny jednostkowej. W

przepisach przyjętych przez Cypr, Łotwę i Litwę podano otwarte wykazy, gdzie wymienia się przykłady produktów nie objętych omawianym wymogiem.

Państwa członkowskie ustaliły różne kryteria dla określenia kategorii produktów, które nie podlegają ogólnemu wymogowi podawania ceny jednostkowej. Większość prawodawstw krajowych nie wymaga zastosowania wymogu ogólnego w odniesieniu do towarów, które składają się z zestawu różnych produktów sprzedawanych w jednym opakowaniu, zgodnie z przykładem podanym w preambule omawianej dyrektywy. Podawanie ceny jednostkowej jest również zazwyczaj uważane za zbędne w przypadku produktów sprzedawanych w ilościach nie przekraczających określonych progów (od 5 g lub 5 ml na Cyprze i na Litwie do 100 g lub 100 ml w Luksemburgu). Kilka państw członkowskich wyłączyło niektóre lub wszystkie produkty sprzedawane za pomocą dystrybutorów automatycznych i automatów do sprzedaży. W Zjednoczonym Królestwie i Estonii produkty pakowane w stałej ilości i przeznaczone do sprzedaży za pomocą dystrybutorów automatycznych i automatów do sprzedaży są wyłączone z obowiązku podawania ceny jednostkowej na mocy krajowych przepisów transponujących przepisy art. 6 omawianej dyrektywy.

W niektórych przypadkach wykaz produktów wyłączonych z obowiązku podawania ceny obejmuje również produkty sprzedawane pojedynczo i przeznaczone do natychmiastowego spożycia (np. lody), gotowe posiłki składające się z różnych produktów, koncentraty spożywcze lub suszone wyroby spożywcze, do których przed spożyciem należy dodać wodę i/lub inne składniki, produkty sprzedawane w jednostkach ilości oraz specjalną wyprzedaż po obniżonej cenie wyrobów spożywczych, których termin przydatności do spożycia jest bliski upływu. Dania, Finlandia, Estonia i Słowacja wyraźnie określiły, że cena jednostkowa musi być podana w przypadku sprzedawanych pojedynczo produktów, których nie można podzielić bez zmiany ich jakości lub charakteru, i w odniesieniu do których nie istnieje wymóg podawania zawartości netto.

Inne wyłączenia są bardziej konkretne. Na przykład duńskie prawo wyłącza z omawianego wymogu nieopakowane bułki i ciastka; Estonia wyłącza figurki czekoladowe i jajka z niespodzianką, a także świeże młode warzywa, używane do celów kulinarnych zioła sprzedawane w słoiczkach, odświeżacze oddechu i gumę do żucia. Finlandia wyłącza jajka czekoladowe, słodycze dekoracyjne, ciastka oraz ogólnie słodycze. W Holandii, Estonii i Słowenii nie ma obowiązku podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do produktów używanych do dekoracji wystaw sklepowych. Polska wyłącza kwiaty i rośliny, żywe zwierzęta, nieopakowane produkty spożywcze sprzedawane na sztuki, towary sprzedawane zwyczajowo w dużych ilościach, produkty sprzedawane poza lokalem sprzedaży lub na specjalnych targach, a także produkty, których cena sprzedaży jest niższa niż 4 złote. Grecja wyłącza kosmetyki, perfumy oraz przybory toaletowe, zaś w Niemczech wymóg nie obejmuje napojów oraz tytoniu do żucia. Hiszpania natomiast wyłącza wina i alkohole z zastrzeżonym określeniem pochodzenia lub typowym oznaczeniem geograficznym.

3.3. Cena jednostkowa: wykazy pozytywne

W celu ułatwienia zastosowania omawianych zasad przez podmioty gospodarcze i właściwe organy, państwa członkowskie mogą opracować wykazy produktów nieżywnościowych lub kategorii produktów objętych obowiązkiem podawania ceny jednostkowej, zgodnie z art. 5 ust. 2 omawianej dyrektywy.

Jedynie kilka państw członkowskich skorzystało z możliwości ustalenia wykazu produktów nieżywnościowych lub kategorii produktów objętych obowiązkiem podawania ceny

jednostkowej we wszystkich przypadkach, zgodnie z art. 5 ust. 2 omawianej dyrektywy. Francja, Belgia i Luksemburg opracowały obszerne wykazy produktów nieżywnościowych objętych omawianym wymogiem. Dania i Finlandia opracowały wykazy obejmujące zarówno produkty spożywcze jak i produkty nieżywnościowe. Zgodnie z prawem estońskim podawana cena jednostkowa musi oznaczać cenę jednego opakowania produktu w przypadku papierowych serwetek, chusteczek higienicznych, pieluch, ręczników toaletowych, wkładek higienicznych i tamponów. Natomiast prawo austriackie nie zawiera wykazu produktów nieżywnościowych, w przypadku których należy także podawać cenę jednostkową, lecz upoważnia właściwe organy do określenia takich produktów.

4. WYMOGI DOTYCZĄCE ZAMIESZCZANIA INFORMACJI O CENIE

Dyrektywa stanowi, że cena sprzedaży i cena jednostkowa muszą być jednoznaczne, łatwo dostrzegalne i czytelne (art. 4). W szczególności, cena sprzedaży i cena jednostkowa muszą oznaczać cenę końcową (odnoszącą się do jednostki oraz do danej ilości) produktu, obejmującą podatek VAT i wszystkie pozostałe podatki (art. 2).

Wszystkie państwa członkowskie poprawnie wdrożyły artykuł 4 omawianej dyrektywy, a kilka państw wprowadziło do swoich odnośnych przepisów krajowych dodatkowe specyfikacje odnoszące się do metod wyceny i podawania cen. Prawo Danii, Finlandii, Szwecji i Francji stanowi, że wszelkie oznaczenie ceny nie powinno nasuwać wątpliwości co do produktu, którego dotyczy podana cena. Prawo hiszpańskie stanowi, że cena sprzedaży i cena jednostkowa muszą być umieszczone w tym samym polu widzenia, natomiast prawo greckie wymaga, aby oba rodzaje informacji były tej samej wielkości. W Luksemburgu restauracje, bary i wszelkie lokale oferujące żywność i napoje powinny podawać cenę sprzedaży zawierającą cenę obsługi.

Przepisy art. 4 mają na celu zapewnienie konsumentom jednolitej i przejrzystej informacji. Jednak dyrektywa przyznaje, że przejrzystość proponowanego systemu podawania cen może być zagrożona po przejściu na euro, ponieważ konsumentom przedstawi się kilka metek z cenami dotyczącymi tego samego produktu. Z tego powodu art. 4 ust. 1 zezwala państwom członkowskim na ograniczenie maksymalnej liczby cen, które mają być podane.

Jedynie kilka państw członkowskich wprowadziło ograniczenia zgodnie z art. 4 ust. 1, a mianowicie Francja, Włochy i Luksemburg. Ograniczenia te miały zastosowanie jedynie w okresach przejściowych po wprowadzeniu euro. Włochy uczyniły wyjątek dla małych przedsiębiorstw handlu detalicznego; Luksemburg wyznaczył konkretną datę, od której wszystkie ceny miały być podawane w euro, z pominięciem waluty lokalnej; prawo francuskie stanowiło, że cena sprzedaży powinna być podana zarówno w walucie lokalnej jak i w euro, natomiast cena jednostkowa musi być podawana w walucie lokalnej do określonej daty, a po tej dacie – w euro.

Obecnie w żadnym z państw członkowskich nie obowiązują przepisy ograniczające maksymalną liczbę cen, które mają być podane. Jednak nie można wykluczyć, iż nowe państwa członkowskie po przyjęciu euro mogą zadecydować o wprowadzeniu szczegółowych przepisów regulujących tę kwestię. Należy podkreślić, że Francja, Malta i Polska wprowadziły przepisy, zgodnie z którymi jedno oznaczenie ceny sprzedaży i ceny jednostkowej może odnosić się do identycznych produktów sprzedawanych po tej samej cenie i razem wystawianych. Jednak przepisy te zezwalają raczej na ograniczenie maksymalnej liczby cen, które mają być podane, a nie narzucają takiego wymogu.

5. REKLAMA

Wymóg podawania ceny jednostkowej obejmuje również reklamę, w której podaje się cenę sprzedaży produktów objętych zakresem omawianej dyrektywy, zgodnie z przepisami art. 3 ust. 4. Nie powstał żaden problem przy transponowaniu tych przepisów. Należy jednak zauważyć, że Zjednoczone Królestwo odstąpiło od nałożenia wymogu podawania ceny jednostkowej w odniesieniu produktów reklamowanych w telewizji, w kinie lub w małych sklepach.

Art. 3 ust. 4 narzuca określoną treść reklam produktów przeznaczonych dla konsumentów, która musi również uwzględniać zasady ogólne określone w dyrektywie 2005/29/WE dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych. Art. 7 ust. 1 dyrektywy stanowi, że praktykę handlową uznaje się za wprowadzającą w błąd, jeżeli w konkretnym przypadku, biorąc pod uwagę wszystkie jej cechy i okoliczności oraz ograniczenia środka przekazu, pomija ona istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi, stosownie do okoliczności, do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej transakcji i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął. Art. 7 ust. 5 precyzuje dalej, że wymogi informacyjne ustanowione w prawie wspólnotowym, dotyczące komunikacji handlowej, w tym reklamy i marketingu uznaje się za istotne. Przepisy art. 3 ust. 4 dyrektywy w sprawie podawania cen są cytowane w załączniku II do dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych: z tego powodu nieumieszczenie ceny jednostkowej w reklamie produktów konsumenckich objętych dyrektywą w sprawie podawania cen automatycznie pociąga za sobą naruszenie przepisów dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych.

Komisja jest świadoma, iż brak zbieżności w zakresie zastosowania krajowych przepisów może spowodować sytuację, w której wymóg podawania ceny jednostkowej w reklamie określonych kategorii produktów będzie obowiązywał jedynie w niektórych państwach członkowskich. Komisja zamierza zbadać, czy takie okoliczności mogłyby utrudniać realizację celów związanych z integracją rynku oraz ochroną konsumenta, co odbywa się poprzez pełną harmonizację przepisów dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych w UE.

6. MAŁE PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLU DETALICZNEGO

Dyrektywa przyznaje, że dla niektórych małych przedsiębiorstw handlu detalicznego wymóg podawania ceny jednostkowej może czasami stanowić nadmierne obciążenie z uwagi na liczbę produktów oferowanych w sprzedaży, powierzchnię sprzedaży, charakter miejsca sprzedaży oraz formę przedsiębiorstwa (np. w przypadku pewnych rodzajów handlu domokrążnego). Z tego powodu art. 6 zezwala państwom członkowskim na odstąpienie od nakładania wymogu podawania ceny jednostkowej sprzedawanych przez takie przedsiębiorstwa produktów innych niż wyroby sprzedawane luzem. Takie odstępstwo jest dozwolone jedynie w ustalonym przez państwa członkowskie okresie przejściowym.

Kilka państw członkowskich podjęło decyzję o wdrożeniu tego odstępstwa w odniesieniu do małych przedsiębiorstw handlu detalicznego, zgodnie z artykułem 6 omawianej dyrektywy. Jednak ustalone w przepisach krajowych poszczególnych państw członkowskich kryteria zakresu zastosowania tego odstępstwa różnią się od siebie. Większość państw członkowskich bierze pod uwagę całkowitą powierzchnię sprzedaży i określa progi, poniżej których przestaje

obowiązywać wymóg podawania ceny jednostkowej. Odnośne progi dotyczące powierzchni sprzedaży wynoszą od 50 m2 w Grecji do 500 m2 w Słowenii.

Niektóre państwa członkowskie zaniechały stosowania wymogu podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do sklepów, gdzie klienci są obsługiwani przez sprzedawcę za ladą (w przeciwieństwie do sklepów samoobsługowych): dzieje się tak na przykład w Holandii, Słowacji i Grecji (w ostatnim przypadku dotyczy to jedynie pakowanych produktów spożywczych i napojów). We Francji omawiana derogacja dotyczy jedynie sklepów detalicznych, gdzie nie ma samoobsługi oraz gdzie powierzchnia sprzedaży nie przekracza 120 m^2.

Austria wyłącza przedsiębiorców indywidualnych zatrudniających do dziewięciu pracowników oraz podmioty gospodarcze działające w formie przedsiębiorstw zatrudniających do 50 pracowników. Podmioty gospodarcze zatrudniające do pięciu pełnoetatowych pracowników nie są objęte wymogiem w Holandii. Według przepisów irlandzkich omawiany wymóg nie stosuje się w przypadku lokali, w których przedsiębiorca nie korzysta z urządzeń do drukowania oznaczeń umieszczanych na brzegach półek lub urządzeń skanujących kody kreskowe (czytników). Prawo holenderskie przyznaje również odstępstwo w odniesieniu do produktów sprzedawanych w domach stałych klientów, na pojazdach oraz na bazarach ulicznych lub na wodzie.

Handlowcy domokrążni nie podlegają obowiązkowi podawania ceny jednostkowej w Austrii, Irlandii i w Luksemburgu. Zjednoczone Królestwo wyłącza handlowców domokrążnych jedynie w odniesieniu do sprzedaży chleba upieczonego w określonej ilości lub wszelkich produktów pakowanych w stałej ilości. W Estonii wyłączenie obejmuje produkty pakowane w identycznej objętości lub wadze, oferowane lub sprzedawane w przewoźnym sklepiku, kiosku lub na straganie ulicznym.

Prawo maltańskie natomiast nie przyznaje odstępstwa bezpośrednio, lecz upoważnia właściwe organy (organ odpowiedzialny za sprawy konsumenckie) do ustalenia warunków, w jakich małe przedsiębiorstwa handlu detalicznego lub inne kategorie przedsiębiorstw handlowych mogą zostać wyłączone z wymogu podawania ceny jednostkowej z uwagi na powstanie nadmiernego obciążenia.

Dania, Finlandia, Szwecja, Węgry, Łotwa, Litwa i Polska nie opracowały szczegółowych przepisów odnoszących się do małych przedsiębiorstw handlu detalicznego. Belgia, Włochy, Portugalia i Hiszpania z początku wdrożyły doraźny system obejmujący małe przedsiębiorstwa handlu detalicznego, lecz po upływie okresu przejściowego przeznaczonego na wprowadzenie euro zadecydowały o nieprzedłużeniu obowiązywania tych przepisów. Cypr ostatnio wprowadził poprawki do krajowych przepisów, które uchyliły przepisy wprowadzające omawiane odstępstwo.

Zgodnie z przepisami omawianej dyrektywy, państwa członkowskie mogą odstąpić od stosowania wymogu podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do produktów sprzedawanych przez małych przedsiębiorców handlu detalicznego jedynie w okresie przejściowym. Republika Czeska jest jedynym państwem członkowskim gdzie wdrożone ustawodawstwo określa konkretną datę, w której upływa wspomniane odstępstwo, a mianowicie 1 maja 2014 r. W prawie greckim okres obowiązywania wyłączeń określono w nawiązaniu do brzmienia przepisów dyrektywy: wymóg podawania ceny jednostkowej nie obowiązuje w trakcie ponownego rozpatrzenia sprawy przez organy wspólnotowe zgodnie z art. 12. Przepisy niemieckie wspominają o przejściowym charakterze wyłączenia, jednak nie

określają okresu obowiązywania tego wyłączenia. W przepisach pozostałych państw członkowskich nie wspomina się, że odstępstwo zostało przyznane jedynie na okres przejściowy, chociaż niektóre państwa wyraźnie określiły, że nie chodzi tu o odstępstwo stałe.

Zgodnie z art. 12 omawianej dyrektywy i jej preambułą, Komisja przeprowadziła badanie pozwalające na ocenę wpływu dyrektywy, ze szczególnym uwzględnieniem oceny zastosowania wymogów podawania ceny przez małych przedsiębiorców handlu detalicznego. W badaniu zidentyfikowano potencjalne bariery utrudniające małym przedsiębiorcom handlu detalicznego podawanie ceny jednostkowej, które to bariery mogą wynikać z narzędzi i metodologii wyceny. W szczególności systemy ręcznej wyceny, stosowane przez małych przedsiębiorców handlu detalicznego i preferowane zamiast systemów wyceny komputerowej mogą stanowić dodatkowe obciążenie przy kalkulacji, zmienianiu i podawaniu ceny jednostkowej. O ile nowe technologie stają się coraz bardziej dostępne, wysokie koszty, niewystarczający obrót i złożoność tych systemów sprawiają, że mali przedsiębiorcy handlu detalicznego mogą nie mieć szans na skorzystanie z potencjalnych korzyści, jakie przynoszą te technologie.

Jednak wydaje się oczywiste, że obciążenia te nie są nadmierne w obliczu celu dyrektywy, jakim jest ochrona konsumenta. Zrealizowane przez Komisję badanie wykazuje, że zdecydowana mniejszość (39 %) małych przedsiębiorców handlu detalicznego w piętnastu państwach członkowskich starej Unii Europejskiej uważa, że podawanie ceny jednostkowej stanowi obciążenie dla tego typu przedsiębiorstw. Większość małych przedsiębiorców handlu detalicznego w piętnastu państwach członkowskich starej Unii Europejskiej zgadza się z tym, że cena jednostkowa powinna być podawana we wszystkich sklepach detalicznych, niezależnie od ich powierzchni. Przedsiębiorcy handlu detalicznego, którzy już podają ceny jednostkowe, w większym stopniu optują za obowiązkiem podawania ceny jednostkowej przez wszystkie przedsiębiorstwa handlowe niż firmy, które korzystają z derogacji.

Komisja nie uważa zebranych faktów za ostateczne w świetle ewentualnej modyfikacji dyrektywy. Po pierwsze, badanie musiało objąć standardową definicję małych przedsiębiorstw handlu detalicznego (zatrudniających od 0 do 20 pracowników), natomiast – przy braku zharmonizowanej definicji na szczeblu wspólnotowym – definicje małych przedsiębiorstw handlu detalicznego są raczej rozbieżne w systemach prawnych poszczególnych państw członkowskich. Po drugie, badanie nie objęło nowych państw członkowskich, gdzie małe przedsiębiorstwa handlu detalicznego mogą napotykać na szczególne problemy (chociaż, jak wspomniano powyżej, cztery z nich postanowiły nie skorzystać z derogacji, o której mowa w art. 6).

7. WNIOSKI

Transpozycja przepisów omawianej dyrektywy nie przysporzyła większych problemów w żadnym z państw członkowskich. Dyrektywę wdrożyły wszystkie państwa członkowskie, aczkolwiek w niektórych z nich odbyło się to po dacie określonej w art. 11 ust. 1 – to jest po dniu 18 marca 2000 r. Rezultaty przeprowadzonego przez Komisję badania wykazują, iż powszechna jest zgoda co do tego, że dyrektywa przyczyniła się do wzrostu ochrony ekonomicznych interesów konsumentów, chociaż faktyczny rozmiar wpływu dyrektywy pozostaje niejasny.

Omawiana dyrektywa przyznaje państwom członkowskim możliwość podejmowania w istotnym zakresie decyzji według własnego uznania przy opracowywaniu krajowych

przepisów transponujących dyrektywę. Kilka artykułów ustanawia otwarte opcje regulacyjne, z jakich mogą skorzystać krajowi ustawodawcy: wskutek tego w niektórych aspektach istnieją znaczne rozbieżności w krajowych przepisach wdrażających przepisy dyrektywy. Jednak nie dotyczy to wszystkich przypadków: w odniesieniu do niektórych przepisów znakomita większość państw członkowskich przyjęła te same rozwiązania normatywne na szczeblu krajowym.

W wyniku takiej uznaniowości państwa członkowskie nie skorzystały w znacznym stopniu z klauzuli dotyczącej minimalnej harmonizacji wynikającej z art. 10, zgodnie z którym mogą one przyjmować lub utrzymywać w mocy przepisy, które są korzystniejsze pod względem przekazywania informacji konsumentom i porównywania cen niż przepisy omawianej dyrektywy. W świetle ewentualnej modyfikacji dyrektywy Komisja zamierza rozważyć, czy istnieje potrzeba utrzymywania klauzuli minimalnej harmonizacji w artykule 10.

Jeżeli chodzi o możliwość odstąpienia od narzucenia wymogu podawania ceny jednostkowej w odniesieniu do produktów, dla których nie byłoby to przydatne z uwagi na ich charakter lub przeznaczenie, badane przepisy krajowe ukazują bardzo zróżnicowane sytuacje: o ile niektóre kategorie produktów są wyłączone z wymogu w większości państw członkowskich, istnieje pewna liczba dość szczegółowych wyłączeń, które nie są w każdym przypadku uzasadnione brzmieniem art. 5 ust. 1. Stwarza to niepożądaną nierówność poziomu ochrony konsumenta w Europie, co może wymagać dalszych wytycznych określających produkty lub kategorie produktów, jakie mogą być przedmiotem i/lub wyłączone z wymogu podawania ceny jednostkowej.

Jak wspomniano powyżej, Komisja zamierza poznać stanowiska zainteresowanych stron w sprawie zastosowania artykułu 6, poświęcając szczególną uwagę wpływowi, jaki ten artykuł może wywrzeć na działalność handlową małych przedsiębiorców handlu detalicznego. Komisja szczególnie zachęca do przedłożenia wszelkich uwag na temat dalszej potrzeby istnienia tymczasowych odstępstw określonych w dyrektywie i/lub na temat wprowadzenia do ustawodawstwa europejskiej definicji małego przedsiębiorstwa handlu detalicznego.

Załącznik

PYTANIA DO KONSULTACJI

Pytanie A: Czy należy utrzymać odstępstwo w art. 3 ust. 2?

Opcja 1: Można by uznać, że podawanie ceny jednostkowej w przypadku produktów wymienionych w art. 3 ust. 2 nie jest istotne dla umożliwienia konsumentom dokonywania świadomych wyborów na podstawie zwykłego porównania cen. W rzeczywistości większość państw członkowskich wyłączyła te produkty z zakresu stosowania transponowanych przepisów krajowych. Francja i Finlandia, które nie skorzystały z tej możliwości, przyjęły wykazy pozytywne kategorii produktów, w stosunku do których wymóg podawania ceny jednostkowej stosuje się w dalszym ciągu: w wyniku tego, w większości przypadków podawanie ceny jednostkowej produktów określonych w art.3 ust. 2 nie będzie konieczne nawet w tych krajach. Dlatego właściwe mogłoby być wyłączenie tych produktów z zakresu stosowania dyrektywy i zlikwidowanie odstępstwa.

Opcja 2: Można również utrzymywać, że nie ma potrzeby wyłączania tych towarów z zakresu stosowania dyrektywy, gdyż państwa członkowskie, zgodnie z art. 5 ust. 1, mogą zaniechać obowiązku podawania cen produktów, dla których podanie ceny nie byłoby przydatne. Art. 3 ust. 2 zostałby w całości uchylony, a państwa członkowskie miałyby swobodę określenia, czy cena jednostkowa tych produktów powinna być podawana zgodnie z art. 5 ust. 1.

Opcja 3: Trzecią możliwością byłoby utrzymanie odstępstwa w jego obecnej formie.

Pytanie B: Dla których produktów powinien istnieć obowiązek podawania ceny jednostkowej?

Opcja 1: Państwa członkowskie przyjęły różne stanowiska co do tego, które produkty powinny być opatrzone ceną jednostkową, ponieważ takie wskazanie nie byłoby przydatne ze względu na charakter bądź przeznaczenie produktu, lub mogłoby być mylące. Chociaż byłoby to w pewnym stopniu uzasadnione, biorąc pod uwagę warunki krajowe, istnieje zapewne potrzeba udzielenia pewnych wskazówek. Możliwe byłoby na przykład wprowadzenie na szczeblu europejskim orientacyjnego lub wyczerpującego wykazu kategorii produktów, dla których podawanie ceny jednostkowej nie jest konieczne. W przypadku ustanowienia takiego wyczerpującego wykazu, art. 5 ust. 1 zostałby uchylony.

Opcja 2: Alternatywną opcją byłoby ustanowienie na szczeblu europejskim wykazu produktów lub kategorii produktów, w odniesieniu do których stosowane jest obowiązkowe podawanie ceny jednostkowej. Taki wykaz pozytywny w rzeczywistości zdefiniowałby dokładny zakres stosowania dyrektywy i pozwolił uzyskać całkowitą pewność prawną konsumentów i przedsiębiorstw. W przypadku wprowadzenia takiego wykazu, art. 5 zostałby uchylony.

Opcja 3: trzecią możliwością byłoby wyraźne określenie kryteriów, które państwa członkowskie musiałyby uwzględniać przy wykonywaniu art. 5 ust. 1. Ograniczyłoby to znaczną swobodę państw członkowskich w tym względzie, nie prowadząc do skreślenia artykułu 5.

<u>Pytanie C</u>: Czy w tym kontekście należy utrzymać szczególne przepisy dotyczące reklamy?

Opcja 1: Można by uznać, że dyrektywa 2005/29/WE dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów sprawia, że konsumenci są odpowiednio chronieni przed reklamą, która mogłaby ich wprowadzić w błąd co do cen produktów. Jeżeli tak, można by uchylić art. 3 ust. 4. W tej sytuacji właściwe organy krajowe będą musiały ocenić, czy reklamy podające cenę sprzedaży – a nie cenę jednostkową – produktów objętych dyrektywą w sprawie podawania cen mogą wpłynąć na zachowanie gospodarcze przeciętnych konsumentów skłaniając ich do podjęcia decyzji o transakcji, której w innej sytuacji by nie podjęli.

Opcja 2: Jeżeli wskazanie ceny jednostkowej w reklamie uważane jest w każdym przypadku za niezbędne do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumenta, można by uchylić art. 3 ust. 4 i dodać odpowiadający mu przepis do „czarnej listy" praktyk, które zawsze uważane są za nieuczciwe zgodnie z dyrektywą 2005/29/WE. Jednak w celu jednolitego stosowania „czarnej listy", należałoby określić zasadniczą listę produktów, w przypadku których pominięcie ceny jednostkowej w reklamie byłoby zawsze uznawane za nieuczciwe.

<u>Pytanie D</u>: Czy odstępstwo dotyczące małych przedsiębiorstw handlu detalicznego należy wprowadzić na stałe? Jeżeli tak, to czy należy wprowadzić pojęcie „europejskiego małego przedsiębiorstwa handlu detalicznego"? Jak powinno być ono sformułowane?

Opcja 1: Dyrektywa pozwala państwom członkowskim na zwolnienie z obowiązku podawania ceny jednostkowej w przypadku małych przedsiębiorstw handlu detalicznego jedynie na ograniczony okres, ustalany w prawodawstwie krajowym. Pierwszą opcją byłoby wyłączenie w całości małych przedsiębiorstw handlu detalicznego z zakresu stosowania dyrektywy. Taka opcja opiera się jednak na przypuszczeniu, że obowiązek podawania ceny jednostkowej towarów konsumpcyjnych stanowi nadmierne obciążenie dla takich przedsiębiorstw. Komisja nie posiada aktualnie dowodów, że tak jest: zarówno wyniki badania, jak i wybór dokonany przez wiele państw członkowskich, które nie skorzystały z odstępstwa sugerują raczej, iż odstępstwo to stanowi dodatkowe obciążenie, chociaż nie nadmierne czy nieproporcjonalne. Gdyby małe przedsiębiorstwa handlu detalicznego zostały wyłączone z zakresu stosowania dyrektywy, można by opracować dokładną „europejską" definicję takich przedsiębiorstw w celu uzyskania pewności prawnej.

Opcja 2: Należy uznać, że nakaz podawania ceny jednostkowej nie stanowi nadmiernego obciążenia dla małych przedsiębiorstw handlu detalicznego. Wówczas odstępstwo w artykule 6 można by w całości usunąć.

Opcja 3: Możliwość odstępstwa zawarta w artykule 6 mogłaby zostać przedłużona dalej, na określony okres, w celu dokonania w przyszłości ponownej oceny tego, czy rozwiązania techniczne złagodziły obciążenie małych przedsiębiorstw handlu detalicznego związane z podawaniem ceny jednostkowej. W tym przypadku byłoby również konieczne wskazanie okresu, w którym istniałaby możliwość skorzystania z odstępstwa, a także przedsiębiorstw, które mogłyby z niej korzystać.

<u>Pytanie E</u>: Czy klauzula minimalnej harmonizacji powinna zostać utrzymana?

Opcja 1: Można by uznać, że skoro państwa członkowskie prawie nie skorzystały z możliwości wprowadzenia lub utrzymania bardziej rygorystycznych zasad ochrony konsumentów w dziedzinie, którą harmonizuje dyrektywa, istnieje możliwość posunięcia się w kierunku całkowicie zharmonizowanego systemu podawania cen, łącząc w ten sposób wysoki poziom ochrony konsumenta z pełną integracją rynkową.

Opcja 2: Skreślenie klauzuli w artykule 10 zmniejszyłoby swobodę państw członkowskich przy wdrażaniu dyrektywy. Ponadto na tym etapie Komisja nie posiada decydujących dowodów, że istniejące rozbieżności w prawie krajowym poszczególnych państw dotyczące podawania cen towarów konsumpcyjnych tworzą znaczące bariery na rynku wewnętrznym i osłabiają handel transgraniczny.